

БНР

20.06.2025 г.

Интервю с Ивайло Иванов, управител на НОИ, на журналиста Цветелина Стоянова

Цветелина Стоянова: Г-н Иванов, дни преди 1 юли, когато се осъвременяват пенсиите с 8,6%, колко от пенсионерите ще получат повече средства?

Ивайло Иванов: Всички пенсионери с отпусната пенсия до края на 2024 г., техните пенсии ще бъдат осъвременени с 8,6%. Всички видове пенсии ще бъдат осъвременени с този процент. Това са около 2,041 млн., които ще получат увеличение на своите пенсии. Средният размер на изплащаните пенсии ще достигне 1012 лв., което ще е средният размер на пенсиите след увеличението от 1 юли 2025 г.

Цветелина Стоянова: Изчислените пенсии обаче понякога са по-малки и се доплаща за тях. Нали така?

Ивайло Иванов: Наистина е така. Изчислените пенсии на близо 670 хиляди лица са под размера на минималната пенсия. Те ще бъдат приравнени към този нов размер на минималната пенсия, тъй като действителният размер на тези пенсии е под минималния размер, определен за страната. Тя ще бъде 630,50 лв. от 1 юли, докато в момента е 580,57 лв.

Цветелина Стоянова: Какво сочат вашите данни относно броя на пенсионерите, които получават минималните размери на отпуснатите пенсии и ще може ли след това осъвременяване да се постигне размер, който да е над определената за тази година линия на бедност?

Ивайло Иванов: Около 670 хиляди пенсионери получават пенсия, която е под определената линия на бедност от 638 лв. След увеличението с 8,6% от тази група ще излязат около 150 хиляди.

Цветелина Стоянова: Бедните по стандартите на държавата и по този показател ще са по-малко?

Ивайло Иванов: Да. Бедните и по този показател ще са по-малко, но ще има наистина близо 500 000, които ще останат под линията на бедност.

Цветелина Стоянова: А колко ще са хората, които ще са ограничени от тавана на пенсиите. Той през тази година не се увеличава.

Ивайло Иванов: Към момента около 4700 лица са ограничени от тавана на пенсиите. След увеличението лицата, които ще бъдат ограничени, ще бъдат около 8800.

Цветелина Стоянова: Ще има недоволни. Двоен е ръстът на тези, които ще останат ограничени от тавана.

Ивайло Иванов: Това е прието от законодателството. Таванът в момента е в този размер. Ако за следващата година се премине към разглеждане на този елемент – да отпадне таванът на пенсиите, тогава трябва да се помисли за размера на максималния осигурителен доход и за ограничението, което има и там.

Цветелина Стоянова: Вие искате такава формула и такова обвързване. Не от сега, а още от миналата година, когато бяхте социален министър в служебното правителство. Говорехте за формули. Дали, според Вас, ще има разбиране за подобно обвързване.

Ивайло Иванов: Надявам се да има такова разбиране, защото това е единствения начин хората да се предвидими, да са наясно и да са сигурни в размера, който ще получат. Когато нещата са зададени с точна и ясна формула, е доста по-елементарно за хората да стигнат до размера, който би трябвало да очакват да получат. Така че, надявам се да има такова разбиране. Това са едни от нещата, които се обсъждат. Знаете, че сега трябва да се изработи пътна карта за пенсионната система. По този въпрос също се работи. Това, което мога да кажа, е че ще трябва да сме много внимателни, когато пипаме пенсионната система, защото през 2015 г. беше извършена последната промяна и това засегна определянето на пенсионната възраст. Тази реформа все още не е достигнала до крайния си етап. През 2029 г. мъжете ще трябва да са навършили 65 години, а жените да направят това през 2035 г. В пенсионната система наистина много внимателно трябва да се взимат решения, защото тя е дългосрочна и касае много хора. Искам обаче да кажа, че в Националния осигурителен институт категорично не обсъждаме и не разглеждаме вариант за увеличение на пенсионната възраст.

Цветелина Стоянова: Обаче, и в анализ на НОИ от миналата година и в анализи на други анализи на Икономическия и социален съвет, а и в социологически проучвания се говори за увеличаване на вноската за пенсия. Това би ли могло наистина да има ефекта, за който се говори – че ще намалее дотацията за плащане на пенсиите през данъците.

Ивайло Иванов: Чисто математически, ако се увеличи вноската за фонд „Пенсии“, това ще предизвика намаление по отношение на средствата, които се трансферират от централния бюджет. Когато се взима такова решение обаче, трябва да се има предвид защо тази вношка, която е за пенсии, беше намалявана през годините многократно и идеята, когато се правеше цялостен анализ на пенсионната система, беше че намаляването на вноската се прави, за да може българския бизнес да е конкурентноспособен. Така че, преди да пристъпим към това чисто математическо решение, да не стане така, че след като увеличим вноската, това да затрудни нашите фирми и нашия бизнес да работят и да реализират своята продукция на различните пазари.

Цветелина Стоянова: Опасявате ли се, че това може да увеличи сивия сектор?

Ивайло Иванов: Има анализи, които твърдят, че е на лице близо 25% сив сектор. Аз все пак мисля, че механизмите, които бяха изградени и от Министерството на труда и социалната политика през Главна инспекция на труда ограничават в голяма степен възможността за засилване на сивия сектор и не очаквам това да стане. Все пак е възможно при повишаване на вноските да се потърси такъв вариант.

Надявам се, че механизмите, които изградихме през годините ще ограничат подобни действия. Нещо повече, аз считам, че с по-активни действия може да се намали този сив сектор. Специално по отношение на трудовите договори на работещите.

Цветелина Стоянова: Народното събрание задължи НОИ, Министерството на труда и социалната политика, финансовото министерство, Комисията за финансов надзор, НАП да изготвят пътна карта за пенсионната система. Работите ли вече по тази пътна карта? Имате ли комуникация с другите изброени институции?

Ивайло Иванов: Имаме комуникация с Министерството на труда и социалната политика, като предстои съвсем скоро да се направи среща и с останалите институции. Там ние ще представим някои от нашите виждания, но пак казвам – трябва да се действа доста консервативно, защото тази система е консервативна и не би трябвало да търпи резки промени.

Един от вариантите, който разглеждаме към момента е това всички плащания, които не са обвързани с осигурителната система, да бъдат прехвърляни за обслужване от институциите, които се занимават със социални плащания, тъй като при тях финансирането е изцяло от централния бюджет и те по никакъв начин не кореспондират със осигурителната система. Единственото, за което сме постигнали консенсус, е че не трябва да се вдига възрастта за пенсиониране.

Цветелина Стоянова: В тази консервативна система от 1 април се увеличиха минималните и максималните осигурителни доходи. Имаше резерви към това от бизнеси или по-скоро от сектори. Какво показват към момента вашите данни и всъщност колко са засегнати от това покачване.

При минималния осигурителен доход около 260 000 лица плащат по-високи разходи за осигуровки. Това са най-вече самоосигуряващи се лица. А при максималния осигурителен доход числото е 325 000. Нашите разчети показват, че за второто тримесечие на годината, откакто е влязла в сила мярката, очакваните допълнителни приходи са я в рамките на 480 млн. лв., което, считам, е една сериозна сума. По този начин трансферът от държавния бюджет намалява като процентно съотношение спрямо миналата година.

Цветелина Стоянова: Сега сме в набиращата скорост информационна кампания за въвеждане на еврото ж България. Всички институции вече са в голяма степен на готовност. Какви са Вашите планове? Твърде много са клиентите ви. Както Вие казвате, това са в голямата си част пенсионери, но не само. Хора получават обезщетения за безработица, за майчинство, за временна неработоспособност. Как ще превалутирате?

Ивайло Иванов: Законът за еврото е регламентирал как ще бъдат превалутирани всички плащания, които извършва Националният осигурителен институт. Всички суми ще бъдат умножени по официалния фиксинг на БНБ, който е 1,95583 лв. за едно евро. Това ще започне от 1 януари 2026 г., ако бъдем приети в Еврозоната. Разбира се, силно се надявам това наистина ще се случи съвсем скоро. Това, което ние вече направихме, че дори сега от 1 юли след осъвременяването на пенсиите на близо 2,041 млн. души, в новите разпореждания сумата на получаваната от тях пенсия ще присъства както в лева, така и в евро. Това ще позволи в следващите 6 месеца хората да виждат и да се запознаят с размера и на практика те няма да са изненадани на 1 януари 2026 г.

Цветелина Стоянова: А как ще отговорите например на опасението „Пенсията ми намаля наполовина!“?

Ивайло Иванов: Пенсията не е намаляла на половина, тъй като се предполага, че с влизането в Еврозоната това е изчислението в евро и реално няма промяна в размера на пенсията на лицето. Просто преминаваме към другия паричен съвет и трябва да се съобразим с това. За целта са изготвени видеоклипове, които дават отговори на най-често задаваните от гражданите въпроси.

Цветелина Стоянова: Един от въпросите, които и аз съм чувала да задават пенсионерите, е дали трябва да си сменят банковите сметки, по които получават средствата си.

Ивайло Иванов: Не трябва да си сменят банковите сметки. Не трябва нищо друго извънредно да правят гражданите при изчисленията и всички плащания и преизчисления, не само за пенсиите, но и за всички други плащания, които извършва Националният осигурителен институт, ще бъдат извършени автоматично и хората не трябва да предприемат никакви други действия.